

Valašský soubor

KAŠAVA

79. beseda u cimbálu

Lukov 24. října 2015

*Na kraj Ameriky
aneb
Vystěhovalectví do Ameriky
v lidové písni*

VS Kašava – vystoupení na Rožnovských slavnostech (4. 7. 2015).

CM VS Kašava – vystoupení na Rožnovských slavnostech (4. 7. 2015).

Úvodem

Besedy u cimbálu Valašského souboru Kašava byly od svého vzniku jiné než ty, které se v té době i dříve pořádaly jinde na Slovácku a Valašsku. Upozornil na to už před třiceti lety v periodiku Národopisné aktuality přední moravský etnograf Ludvík Kunz. Ve své zprávě místo besedy u cimbálu použil názvu Lukovská setkání s folklorem. Přivedla ho k tomu skutečnost, že naše besedy svým zvláštním pojetím umožňují návštěvníkům nejen to, aby si po chuti zazpívali, zatancovali a vůbec se dobře pobavili při cimbálové nebo jiné muzice, ale také aby blíže poznali bohatství a povahu tradiční lidové kultury. Pro naše besedy je vskutku charakteristické jejich osobité uspořádání spočívající v tom, že jejich úvodní částí je vždy poznávací, nebo chcete-li naučný program. Jeho tematické zaměření bylo přepestré. Od životních jubileí významných zpěváků, tanečníků, muzikantů, s jejich osobní účastí v programu, přes připomenutí života a hodnot díla významných sběratelů lidových písní a tanců, badatelů a výrazných tvůrčích osobností soudobého světa folklorních souborů k programům přibližujícím zvykoslovné a obřadové aktivity v jejich původní podobě nebo ve scénickém zpracování. Proto jsou naše besedy – naše Lukovská setkání s folklorem – vnímány širokou diváckou obcí i obcí odbornou jako svébytné, umělecky i odborně cenné počiny.

Tuto skutečnost potvrzuje i téma dnešní besedy. Bylo zvoleno již před rokem. To, že pozoruhodně rezonuje s naléhavostí a vypjatostí aktuálního stavu současné společenské situace, je dílem náhodné, leč ne neobvyklé souhry podobnosti běhu dějinných událostí. O to více vyniká kvalita našich besed, z nichž ta dnešní umožňuje současnému divákovi hledat a nalézat v lidové písni a dalších žánrech ústního podání odpovědi na palčivé otázky dneška. Vše je navíc podpořeno intenzivním uměleckým zážitkem. A pro zájemce je připojen nadstandardní soubor informací obsažených v připojené odborné studii Martiny Pavlicové a Lucie Uhlíkové, spoluautorky dnešního pořadu.

Přeji Vám všem, naši milí návštěvníci a příznivci, abyste pozorným vnímáním závažného etického poselství programu Na kraj Ameriky a pak i při zpěvu, tanci a stopečce vína s přáteli strávili v pohodě dnešní, už 79. Lukovské setkání s folklorem.

Karel Pavlišťík

Vystěhovalectví do Ameriky a moravská zpěvní tradice

Co lze vyčíst z osudů obyvatel Čech, resp. Moravy, kteří v době rozmáhající se masové emigrace do Ameriky (tedy od druhé poloviny 19. století, po zrušení poddanství) odešli? Důvody jejich odchodu byly různé, i když zejména v první vlně vystěhovalectví převládaly příčiny ekonomické. Např. Daniel Strnadel v publikaci *Tam za mořem* uveřejnil žádost Jana Sedláčka z roku 1856 z Horního Sklenova na Frenštátsku: „*Slavný c. k. Okresní ouřade! [...] Poněvadž zde v našem kraji velice těžké a smutné živobytí jest, že se člověk uživit nemůže, ačkoli jsem řemesla tesařského [...] a horší živobytí nastává, které již mnoho let trvá a není naděje k lepšímu [...] tedy já i má manželka jsme sobě umínili [...] z naší vlasti i s našimi dětmi do Nord Ameriky se odebrati a snad bůh dá, tam lepšího živobytí vyhledáme [...] V Horním Sklenově, 6. února 1856, Jan Sedláček.*“ K vystěhovalectví se odchodily nejdříve majetnější vrstvy rolníků a řemeslníků, protože náklady na cestu byly značné, případně se v Americe šetřily peníze na příjezd dalších členů rodiny. Odcházeli ale i mladí muži, kteří nechtěli splnit vojenskou povinnost. Zlevnění lodní dopravy pak vedlo od 70. let 19. století k odchodu i nechudších vrstev obyvatel. Důvody vystěhovalectví nebyly ovšem jen ekonomické či sociální, ale také politické, náboženské a v neposlední řadě osobní – mnozí řešili cestou za oceán vlastní nešťastnou životní situaci a hledali nový začátek života.

V první vlně vystěhovalectví byl cílem českých a moravských imigrantů především Texas. Neznalost angličtiny u českých vystěhovalců vedla k tomu, že se často usazovali v blízkosti Němců a Poláků, s nimiž se mohli domluvit. Nové prostředí bylo velmi odlišné, zejména klimaticky (v zimě mrazy, v létě horka, tornáda), odlišný byl i přechod od pěstování obilí k pěstování bavlny. Přistěhovalci neměli dostatek zemědělského nářadí, čelit museli také přírodním pohromám apod., takže někteří volili i návrat domů. To sloužilo úředním místům jako propagace omezení vystěhovalectví, jemuž oficiálně nešlo bránit. Vedle Texasu odcházelo české zemědělské obyvatelstvo také do Wisconsinu, Nebrasky, Minnesoty, Iowy a Illinois, případně do Virginie, ale z těchto oblastí většina Čechů do konce 19. století přesídlila.

Představy o životě na jiném kontinentě se předávaly v dopisech těch, kteří do Ameriky již odešli. Jiným zdrojem informací, daleko masovějším, byly záplavy brožur, letáků a novinových článků líčících většinou tendenčně (ať už pozitivně, či negativně) poměry v Novém světě. Lákavou vidinu prosperity a svobody nabízeli zejména finančním ziskem motivovaní agenti dopravních společností. Výstražně pojaté zprávy o strastech vystěhovalců byly naopak tištěny na přímou objednávku rakouských úřadů, které vystěhovalectví rozhodně nepodporovaly. Vystěhovalecká horečka vyvolala o něco později také vznik řady beletristických děl o osudech těch, kteří odešli za moře.

Tisková propaganda provázející vystěhovaleckou horečku našla svůj odraz také v kramářských písních, z nichž zřejmě nejznámější je anonymní text s incipitem *Poslyšte, lidičky, směšné zpívání, jak se mají páni Američtí*, líčící ironicky pohádkový život v Americe. Jak doložil kulturní historik Čeněk Zíbrt, představy o blahobytu v Americe líčí

zmíněná píseň stejnými slovy jako staročeské podání *Masopust* z pera Leandera Rvačovského. Toto dílo z 16. století popisuje bájnou zemi Satranskou, kam se lze dostatí prokousáním jitrnicových a klobásových plotů, kde pobíhají pečená selátka se zabodnutými noži ve hřbetu a prameny oplývají mlékem a medem. Podobně vyznívá také jarmareční píseň s textovým incipitem *Poslyšte panny, též i mládenci, jak se mají páni vystěhovalci*. Autor písně, chrudimský písničkář Jan Kratochvíl, líčí ironicky Ameriku jako jakousi pohádkovou Tramtárii, kde létají pečení holubi přímo do úst, a zesměšňuje do Ameriky lákající podvodné zvěsti, které rozšiřovali po českém venkově agenti vystěhovalckých firem.

Odraz vystěhovalství v moravské zpěvní tradici nebyl dosud nijak zkoumán. Ačkoliv dosud nemáme shromážděn veškerý materiál, můžeme již dnes vyslovit některé postřehy a poznámky k odrazu vystěhovalství do Ameriky v naší lidové písni.

Jde o vývojově uzavřenou skupinu představující jednu z posledních písňových vrstev, u které proces zlidovení (folklorizace) neproběhl stejnoměrně, ani co se týká přijetí písní v jednotlivých regionech, ani vzhledem k vybroušenosti formy po stránce textové a ná- pěvové. Přesto vykazují sledované písně veškeré obecně známé charakteristické znaky folkloru – tedy kolektivnost, anonymnost, ústnost a zejména výraznou variabilitu. Ta je v tomto případě překvapující právě vzhledem k poměrně nedávné době vzniku a rozšíření těchto písní. Časté jsou také textová spojení s dalšími lidovými písněmi nebo s kramářskými texty.

Písňové texty mohou v řadě případů sloužit nejen jako folkloristický, ale také jako historický či sociologický pramen. Podávají totiž emotivně zabarvený, avšak do značné míry reálný obraz životních a pracovních poměrů vystěhovalců (těžké pracovní podmínky, propíjení vydělaných peněz, stesk po domově). V některých pocítujeme odraz umělé, nacionálně orientované básnické tvorby, v nevelké míře nacházíme anglicismy, resp. amerikanismy (*šif, péda, salón, strit*).

Pokud hovoříme o vystěhovalckých písních zaznamenaných na Moravě, charakterizujeme tematicky různorodou skupinu, kterou lze podle textových námětů rozdělit do několika částí, jež se však v některých případech prolínají:

1. písně líčící nerealisticky život v Americe;
2. písně o skutečném životě v Americe;
3. písně-dopisy či písně o psaní dopisů;
4. písně opuštěných – těch, kteří zůstali doma;
5. písně o návratu domů.

K nejrozšířenějším textovým motivům patří touha po domově, strasti cesty přes moře, sociální realita života v Americe, odloučení zamilovaných či manželů a také jeho důsledky, k nimž patřila třeba i nevěra – průvodní jev dlouholeté nepřítomnosti partnerů. Na tomto místě je třeba připomenout, že vystěhovalství z českých zemí do Ameriky mělo dvě formy:

1. odchody celých rodin či vesnic, které se usazovaly v zemědělských oblastech USA, hospodařily zde a na návrat nepomýšlely, neboť doma vše prodaly (týkalo se zejména vystěhovalců z Valašska a Lašska – největší vystěhovalectví z českých zemí bylo z Frenštátska);
2. různě dlouhé (někdy i několik desetiletí trvajících) pracovní pobyty jednotlivců – většinou mužů, kteří tak řešili ekonomické problémy svých rodin; v USA byli zaměstnáni především v továrnách či dolech a posílali domů peníze (tato forma se týkala např. Hornácka a Moravských Kopanic).

Většina písní s vystěhovaleckou tematikou je podle našich dosavadních zjištění odrazem zkušeností spíše druhého uvedeného okruhu migrantů – zrcadlí totiž hlavně jejich osudy a ještě častěji životní situaci těch, kteří na ně doma čekali. Idealizující *Krásná Amerika* nebyla pro ně typickou, do jejich repertoáru patřily spíše písně *Vprostřed Ameriky krčma murovaná*, *Moja mladá žena doma a já tu* anebo známá *Amerika, zem veliká*.

1. *Na kraj Ameriky studňa múrovaná,
do ní slunko svítí z moravského kraja.*
2. *Prostřed Ameriky krčma malovaná,
do ní sa schádzajú Moravci s Uhrama.*
3. *A keď sa schádzajú, tak si povidajú,
poďme, chlapci, domů, do nášeho kraju.*
4. *My domů nepujdem, v Americe budem,
kraj náš je chudobný, tam hladý zahynem.*
5. *Nebojte sa, chlapci, na Moravě hladu,
šak sa už za humny žitka zelenajú.*
6. *Žitka zelenajú a rži dozrávajú,
nebojte sa, chlapci, na Moravě hladu.*

Pulčín, 1949

Na otázku, proč na Moravě nacházíme v porovnání se Slovenskem poměrně málo vystěhovaleckých písní, lze odpovědi hledat v různých rovinách:

1. písně u nás nebyly součástí zpěvního repertoáru, k jejich rozšíření nedocházelo, neboť neodrážely zkušenosti tak velkého množství jedinců, jako tomu bylo na Slovensku (v Uhrách) – jak už bylo řečeno, mnohé rodiny z českých zemí odcházely nadobro, v terénu proto nebyly zaznamenány písně o čekání těch, kteří zůstali, nebo písně o strastiplné cestě domů, o nevěře, poměrech v amerických továrnách atd.;
2. sběratelé písní nepovažovali za „pravé“ lidové písně, vnímali jejich novost a problematickou estetickou hodnotu a nezapisovali je;

3. zánik tradiční lidové kultury a tradiční zpěvnosti v českých zemích byl mnohem rychlejší než na Slovensku, s každou další generací se zpěvní repertoár zmenšoval a jeho rozšiřování o nové varianty bylo tedy daleko obtížnější.

Text je zkrácenou verzí příspěvku M. Pavlicové a L. Uhlíkové
otištěného ve sborníku Od folkloru k world music: Svět v nás, my ve světě (Náměšť nad Oslavou 2014, s. 9–24).

Nová píseň o Americe

Tisk Olomouc, Antonín Halouska (1856), zpívá se jako Rád bych se ženil, jde mně to těžce

1. Poslyšte, lidičky, směšné zpívání,
jak se mají páni Amerikáni,
v samé regraci žijou, čtveráci,
neb jim z nebe padá, co hrdlo ráčí.	7. Ze samých klobásů dělají ploty,
zásoba tvarůžků zahání psoty,
samá rekreace je v Americe,
muzikanti hrajou na jitrnice.
2. Mnozí jsou vrtkaví, netrpěliví,
že tady mají tak špatně být živi,
mají sto chutí do Ameriky,
tam že pře na stromách rostou knedlíky.	8. Amerika jest vlast velmi schválená,
jen že je příliš od nás vzdálená,
když aspoň v Praze, tak by po dráze
do ní se podívat nepřišlo draze.
3. Pod tema stromama másla rybníky,
může si tam máčet každý knedlíky,
vážnou-li v krku, na sta šťáflíků
mají prej zřízených tuším z perníku.	9. Tak bychom tam zašli na posvícení,
jestli je tomu, tak myslím, že není,
je jen to planá myšlenka sama,
jen tak pro zasmání a špás vydaná.
4. Prasata tam rostou zrovna pečený,
lítají do huby ptáci smažený,
buchty, koláče, samo se peče,
káfé jim po žlábkách do huby teče.	10. Amerikán nesmí být lenošivý,
tak jsou tam od práce jako zde živi.
Kdo dělat nechce, nechť je to, kde chce,
darmo se nenají ani v Americe.
5. Amerikán jen jak otevře hubu,
hojnost má hnedky pečených holubů,
mají pře páni Amerikáni
zřízenou mašinu na polykání.	11. Amerika je vlast velmi vznešená,
jen není národem tak obsazená,
jako jsou jiný, mnohé krajiny,
kdo tam chce dobejvat ty pustatiny.
6. Všecko s tou mašinou dělají, jedí,
co jest to pracovat, hrubě nevědí,
tak se tam mají lepší než v ráji,
bezmála tak jako v nebi na kraji.	12. Může tam nakoupit kolik chce akrů,
možná, že vypustí pár pytlů sakrů,
v té Americe, při své motyce,
když ho budou bolet záda i ruce.

Program

1. **Všude dobře, doma nejlépe** DFK Maryjánek, CM Valášek
2. **Vystěhovalectví – představy a žádosti**
3. **Odchod, cestování na lodi**
Ty překrásná země Ameriko Václav Mach
Ach, Bože můj, čo v téj Americe CM Pavla Múčky
4. **Dosažení cíle cesty, první dopisy domů**
Sedem listů od ženy sem dostál CM Pavla Múčky
Dostal se já ze Suchova od méj milěj psaníčko CM Pavla Múčky
5. **V americké krčmě**
6. **Výsměšné písně o Americe**
Nová píseň o Americe Václav Mach
7. **Rozzlobený muž v Americe**
Vprosted Ameriky krčma murovaná Pavel Popelka, Jan Maděrič
8. **A zatím doma...**
Už ten můj mužíček z Ameriky idze ŽS Čečera
Pýtalo sa děvče o šestnáctém létě Jan Maděrič, CM Pavla Múčky
Kedz som išol z Ameriky do domu ŽS Čečera
Včera večer som lísteček dostala ŽS Čečera
9. **Cesta domů**
Amerika zem veliká/šíroká všichni účinkující
10. **Ti, co tam zůstali**
Krásná Amerika Marcela Trtková, Václav Mach
Z domu list dostal CM Pavla Múčky
V baru sedí každý den CM Pavla Múčky
Na kraj Ameriky všichni účinkující

Úvodní slovo Jana Pluhařová, pořadem provází Pavel Popelka

Účinkují

DFK Maryjánek

Vedoucí: **Etela Podešvová, Irena Papežíková**

CM Valášek

Vedoucí: **Martina Hešová, Eva Husáková Kočičková**

CM Pavla Múčky

Primáš: **Pavel Múčka**

Ženský sbor Čečera

Vedoucí: **Marcela Trtková**

Pavel Popelka (zpěv, gajdy), **Jan Maděrič** (zpěv, kontry), **Václav Mach** (zpěv, akordeon)

Barbora Machová, Leona Baráková, Michaela Kusbachová („barové tanečnice“)

Program připravili

Autoři programu: **Lucie Uhlíková, Pavel Popelka**

Režie: **Lucie Uhlíková**

Spolupráce: **Terézia Gabrhelová, Václav Mach, Petr Galečka**

Produkce: **Ondřej Pavlišťík a kolektivy VS Kašava a Mladá Kašava**

Výzdoba sálu: **Klára Francová, Hana Papežíková**

Zvuk a světla: **Marcel Rech, Alois Kopřiva**

Prosíme diváky sedící na tanečním parketu, aby si laskavě po skončení programu odnesli židle ke svým stolům.

Po dobu trvání programu je bufet uzavřen.

Prosíme vážené hosty, aby jako kuřárny využívali výhradně vstupní „mezidveří“.

Akci podpořilo statutární město Zlín

a Zlínský kraj.

Zveme Vás na akce Kašavy v roce 2015

7. listopadu 2015, 18.00, Malá scéna Zlín, Koncert CM Kašava

12. prosince 2015, 19.30, Lukov, 80. beseda u cimbálu

13. prosince 2015, 16.00, Malá scéna Zlín, Vánoční besídka u cimbálu

24. prosince 2015, 22.00, náměstí Míru ve Zlíně, Štědrovečerní zpívání

Pavel Popelka (*1949)

Pavel Popelka a Jan Maděrič

Etnograf, sběratel písní, autor folklorních pořadů, publicista, gajdoš a zpěvák. Pochází ze Strání, od roku 1974 působí jako etnograf v Muzeu J. A. Komenského v Uherském Brodě, v letech 1990–2015 jako ředitel. Realizoval řadu komplexních výzkumů lidové kultury Uherskobrodsko a Moravských Kopanic, ze kterých čerpá ve své publikační práci, při tvorbě výstav a pořadů a rovněž při spolupráci s rozhlasovými a televizními studií. Do muzejního archivu pořídil kolem tisícovky záznamů lidových písní z moravské strany Bílých Karpat a četné fotografické záznamy etnografických fenoménů.

Od roku 1977 autor četných pořadů na Mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici. V roce 1987 inicioval založení *Festivalu masopustních tradic* ve Strání, v roce 1998 založení *Musaionfilmu* – nesoutěžní přehlídky vi-

deotvorby českých muzeí, pořádané uherskobrodským muzeem.

Autorsky připravil řadu videodokumentů s národopisnou tematikou, z nichž mnohé získaly ocenění, podobně jako jeho fotografie. Uskutečnil bezmála šedesát výstav fotografií, k posledním tematickým celkům náleží *Etiopie*, *Podoby vody*, *Od jara do zimy – Slavnosti a rituály východní Moravy* a *Podoby víry – po stopách cyrilometodějské tradice*.

Je autorem jedenácti knih, např. *Příběhy v písních vyzpívané. Lidové balady z moravských Kopanic* (1995); *Písně z Bystřice pod Lopeníkem* (1997); *Řečeno písní. Lidové písně ze Strání* (2005); *Cestopisy, místopisy, povahopisy. Putování životem, aneb, Smrt se rozcvičuje* (2003); *(Z)povídání z cest* (2006); *Rokem v dur i moll* (2008); *Od věnečku k obálence aneb Co všechno kdysi znamenala svatba* (2011).

Jan Maděrič (*1948)

Hudebník, choreograf, upravovatel. Absolvoval studium dramaturgie a teorie taneční tvorby na Hudební fakultě VŠMU v Bratislavě, během studií byl členem souboru Lúčnica. Od roku 1973 pracuje jako programový pracovník Klubu kultury Uh. Hradiště (dříve Závodní klub a Sdružený klub pracujících), v letech 1977–79 byl redaktorem hudebního vysílání Čs. rozhlasu Brno (nahrávání lidových muzik, příprava pořadů pro folklorní redakci).

Ve folklorním hnutí začínal v Hradišťánku, poté byl tanečníkem Hradišťanu (1963–1975). Od roku 1970 působí také v Cimbálové muzice Jaroslava Čecha (umělecký vedoucí hudební a taneční složky a hráč na kontrabas). Jako dramaturg a autor hudebních úprav se podílel na více než deseti LP a CD, spolupracoval také na přípravě TV pořadů (např. *Moravské písně milostné, Červená, modrá fiala, Písně léta, Ten bílovský zámek...*). Je autorem námětů a scénářů pořadů mezinárodního Festivalu hudebních nástrojů lidových muzik (dosud 24 ročníků), dlouhá léta spolupracuje také s MFF Strážnice – byl členem programové rady, autorem a režisérem pořadů či členem hodnotící komise. Působí jako lektor, instruktor na kurzech, školeních, člen odborných porot soutěží zpěváků (celostátní Zpěváček ve Velkých Losinách), muzik, folklorních souborů dětských i dospělých. Spolupracuje s folklorními soubory a muzikami (libreta, scénáře, choreografie, hudební úpravy, hudební režie při nahrávání CD): Kunovjan, Dolina, Olšava, Vlčnovjan, Světlovan, Lúčka, Cifra, Folklorní studio Buchlovice, Ohnica, Míkovjan, Hradišťánek, Dimitrovec Bratislava.

Václav Mach (*1987)

Hudebník, autor pořadů. Pochází ze Včelar (část obce Bílovice), od mládí hrál na akordeon, v roce 2002 absolvoval I. cyklus hry na tento nástroj na ZUŠ v Uherském Hradišti. K folkloru se dostal v roce 2001, kdy začal tancovat v souboru Hradišťánek a zároveň se začal jako samouk učit hře na cimbál. V roce 2003 začal hrát v CM Včelaran z Topolné, kde dodnes příležitostně vypomáhá. Roku 2006 se zapojil do muziky souboru Poľana z Brna, kde aktivně působil až do roku 2013. Jako ľudová hudba Poľana (nyní LH s primášem Martinem Janštem) doprovázeli mimo kmenového souboru i různé slovenské soubory, např. Hornád, Partia a získali nejedno ocenění, mj. Laureát MFF Strážnice 2009. Příležitostně taky účinkoval s LH Michala Pagáča nebo LH Michala Nagy. Od roku 2012 působí stabilně v CM Mladí Burčáci z Míkovic a příležitostně vypomáhá v jiných muzikách nebo hraje sólově na akordeon.

Je absolventem Školy folklorních tradic (2012). Jako autor nebo spoluautor se podílí na pořadech MFF Strážnice, na pásmech pro folklorní soubor Včelaran, dívčí sbor Darebnice a pro hodové chasy v Bílovicích a okolí, organizuje taky tradiční akce v Bílovicích (hody, fašank, koledování) ad. Ve své profesi se specializuje na restauraci poškozených zvukových záznamů a podílel se mj. na vydání záznamů z fonografických válců (*Vzaty do fonografu*, 2012) nebo na filmových dokumentech vydávaných Etnologickým ústavem AV ČR.

Cimbálová muzika Pavla Múčky (Strážnice)

Vznikla v roce 1986 původně jako rodinná kapela, v průběhu času zde podobně jako v jiných muzikách proběhly změny na různých nástrojových postech. Soustřeďuje na repertoár strážnického Dolňácka a blízkého okolí. V minulosti doprovázela folklorní soubor Žerotín (1993–1995), jinak působí jako samostatné těleso. Hrává převážně na rodinných oslavách a při kulturních akcích různého charakteru. V roce 1997 vydala samostatné CD *Při strážnické bráně*, podílela se také na několika dalších zvukových nosičích – např. LP *Strážničané* (1990) nebo CD *Z vršku do doliny* (2002).

Ženský sbor Čečera ze Starého Hrozenkova

Čečera vznikla v roce 1997. Hlavním motivem setkávání jejích členek byla touha společně si zazpívat pro radost a ta přetrvává dodnes. Sbor se zaměřuje na zpracování lidových tradic moravských Kopanic. Písňe a zvykosloví ze Starého Hrozenkova, Žitkové, z Vápenic, Vyškovce i z Lopeníka jsou hlavním zdrojem repertoáru, v němž se objevují témata ze života Kopaničářů (např. čarování kopanických bohyň, svatba, zpracování konopí, jarmark, drápání perí, chození ze služby).

Během následujících let ve sboru přibývalo zpěvaček, písní do repertoáru i zajímavých počinů. V roce 2004 Čečera zúročila zájem o kopanické zvyky a pověsti v hudebně-dramatickém večeru nazvaném *O touze a čarování*, věnovaném fenoménu kopanických vědem – bohýní. Desáté výročí své činnosti oslavil sbor v roce 2007 celovečerním pořadem *Z Hrozenka do sveta*, inspirovaném životem dívek a žen na Kopanicích. V témže roce ve spolupráci s obcí Starý Hrozenkov vydal kalendář s fotografiemi připomínajícími všední i sváteční život Kopaničářů v dobách, kdy neexistovala elektřina ani jiné technické vymoženosti.

Členky sboru svůj zájem neomezují pouze na interpretaci písní a ukázky zvyků, ale pečují také o zachování pestrosti a autenticity tradičních místních výšivek a specifického nářečí. Z písemných i obrazových pramenů z přelomu 19. a 20. století některé členky sboru zrekonstruovaly již zaniklou pokrývku hlavy zvanou šatka. V roce 2010 Čečera spolupracovala na přípravě publikace a CD *O kopanickéj řeči*, kterou vydalo Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic ve spolupráci s obyvateli a rodáky z Kopanic.

Na vystoupeních zpívá Čečera *a capella* nebo s doprovodem akordeonu. Někdy ji doprovází hudecká sestava CM Ženičky nebo hudecká muzika Mináříci Petra Holáska, s nimiž sbor v roce 2011 natočil svoje první CD nazvané *Čečera*. Mimo něho účinkoval také na CD *Okolo Hrozenka* Folklorního souboru Kopaničár nebo na CD *Už sa ně to stalo* CM Ženičky.

Čečera vystupuje ponejvíce na domácí „kopanické“ půdě (Kopaničárské slavnosti, Hody s dožínkami, Fašanky ve Vápenicích), dále na různých místech Slovácka, opakovaně účinkovala na MFF Myjava a MFF Strážnice, kde spolu s dalšími soubory z Kopanic získala titul „Laureát MFF Strážnice 2008“.

Dětský folklorní kroužek Maryjánek

V září roku 1989 založily tanečnice Valašského souboru Kašava Etela Podešvová a Irena Papežíková dětský soubor Maryjánek a vedou jej dodnes. Vzhledem k tomu, že se počet dětí v souborku neustále rozrůstá, pomáhají jim i bývalé členky Maryjánku Martina Dřímálová a Hana Papežíková. Hudební doprovod zabezpečoval od začátku na harmoniku Milan Přívara, poté paní Pelková, v současnosti souborek doprovází Cimbálová muzika Valášek. Děti se v Maryjánku učí základním tanečním krokům, zpěvu, dramatickému projevu, jevištnímu slovu, dětským hrám, rytmice. Snahou vedoucích je, aby malí tanečníci navštěvovali kroužek rádi, nenudili se a naučili se i vzájemné toleranci. Proto pro děti organizují pravidelná soustředění spolu s cimbálovou muzikou, vánoční zpívání u stromečku, táboráky, fotbalová utkání s jinými souborky apod. V rámci souborového roku jsou udržovány různé valašské lidové tradice, které jsou v podání dětí dále rozvíjeny.

Za dobu své existence představil Maryjánek řadu scénických tanečních pásem. Pět z nich bylo oceněno na Přehlídkách dětských souborů valašského regionu: *Anička má svátek*; *Zima na Valašsku*; *Ogarské hry*; *Na tetku*; *Všude dobře, doma nejlépe*. Posledně jmenovaný blok měl původně pracovní název „Jedeme do Ameriky“. V roce 2013 se s tímto pásmem tanečníci a muzikanti probojovali až na 23. Celostátní přehlídku dětských folklorních souborů v Jihlavě. Umístili se mezi pěti nejlepšími soubory v republice a získali zvláštní ocenění za nápadité libreto a jeho vtipné ztvárnění. Pásmo vypovídá o touze po cestování, která byla vždy silná. Děti nemohly jezdit na výlety, proto si na to alespoň hrají. Usedají do vlaku a vyjíždějí za dobrodružstvím. Jejich cesta začíná v Přílukách u Zlína a pokračuje přes Vsetín, Jičín a další zastávky až do přístavu, kde děti nastoupí na loď, která s nimi dopluje do daleké Ameriky. Tam však všichni zjistí, že všude je sice dobře, doma ale nejlépe.

DFK Maryjánek – pásmo Všude dobře, doma nejlépe...

DFK Maryjánek – pásmo Všude dobře, doma nejlépe...

VS Kašava – zájezd do maďarského Debrecínu (17.–22. 8. 2015).

Programový sborník 79. besedy u cimbálu Valašského souboru Kašava

Redakce: Lucie Uhlíková, Lukáš Kouřil, Petr Zbranek, Kristýna Preiningerová, Karel Pavlišník

Fotografie: archiv Valašského souboru Kašava a účinkujících

Vydal: Valašský soubor Kašava, z. s., Zlín 2015

www.soubor-kasava.cz, info@soubor-kasava.cz

Tisk: Střední průmyslová škola polytechnická – Centrum odborné přípravy Zlín, polygrafické obory

Odjezdy autobusů

0.15	Lukov – Štípa – Jižní Svahy – ZUŠ Štefánikova – nemocnice – Vysoká mez
1.30	Lukov – Fryšták – Jižní Svahy – ZUŠ Štefánikova – nemocnice – Vysoká mez